

7. Skladování, předepisování a podávání léčiv

7.1 Skladování, předepisování a podávání léčiv

Zpracoval:	Schválil:	Platnost standardu od:
Bc. Taťána Bělicová PharmDr. Monika Groborzová, MBA	Rada kvality	1. 2. 2018

Identifikace výtisku:	Výtisk jediný – originál (výtisk z elektronické podoby má pouze informativní charakter)		
Poslední revize: č. 1 3/2018	Důvod revize: úprava postupu při i. v. aplikaci	Přezkoumal: Bc. Taťána Bělicová	Účinnost: 15. 3. 2018
Poslední revize: č. 2 2/2020	Důvod revize: revize a aktualizace textu, zrušení lékové komise	Přezkoumal: Bc. Taťána Bělicová	13. 3. 2020
Poslední revize: č. 3 2/2022	Důvod revize: standard sloučen s ošetrovatelským standardem č. 6 a doplněn – burza léků, upraven - dodávka a převzetí léků, podávání léků, návykové látky	Přezkoumal: Bc. Taťána Bělicová PharmDr. M. Řezníková	7. 3. 2022
Poslední revize: č. 4 11/2022	Důvod revize: vynětí textu podávání léků do enterální výživy a přílohy č. 1	Přezkoumal: Bc. Taťána Bělicová	8. 11. 2022
Poslední revize:	Důvod revize:	Přezkoumal:	
Poslední revize:	Důvod revize:	Přezkoumal:	
Poslední revize:	Důvod revize:	Přezkoumal:	
Poslední revize:	Důvod revize:	Přezkoumal:	
Poslední revize:	Důvod revize:	Přezkoumal:	
Poslední revize:	Důvod revize:	Přezkoumal:	

Účel a naplnění standardu

Příprava léčiv

Veškerá příprava léčiv je prováděna v lékárně v přípravně léků. Lékárna nepřipravuje léky se zvýšenými požadavky na mikrobiální čistotu.

Pro léky, které se připravují pro nemocnici a jejichž příprava se opakuje, má lékárna zpracovány SOP (technologické předpisy).

Ve všech místnostech lékárny je nutno dodržovat hygienický režim lékárny.

Výběr léků

Za dostatečné množství léků je zodpovědný vedoucí lékárník ústavní lékárny KHN a.s. Výběr léků, které je nutno mít skladem v lékárně, je podmíněn požadavky z oddělení, vycházející ze spektra pacientů a spektra poskytované péče. Na základě toho je tvořen pozitivní list, který aktualizován. Aktualizace probíhá na základě změny požadavků z oddělení, aktuální situace na trhu s léčivy a na podkladě ekonomických ukazatelů. Za správu a aktuálnost pozitivního listu zodpovídá vedoucí lékárník ústavní lékárny. Jeho povinností je na primářských poradách předávat aktuální informace o proběhlých nebo připravovaných změnách v pozitivním listu, a to vždy se zdůvodněním. Pozitivní list je součástí nemocničního informačního systému KHN.

V případě akutního výpadku léku z pozitivního listu je nahrazen jiným, ekonomicky nejvýhodnějším a dostupným lékem na trhu. O výpadku léku a dostupné náhradě informuje mailem vedoucí lékárník, nebo jím pověřený lékárník, primáře oddělení a staniční sestry. Vedoucí nemocniční lékárny poskytuje vedení nemocnice statistické údaje o spotřebě léčiv na jednotlivých odděleních KHN a.s.

Burza léků

Je aplikace, kterou mají staniční sestry na sdílené ploše a kde vpisují léky s blížící se expirací s nejméně měsíčním předstihem (např.: exp. 3/22, lék bude vložen nejpozději 2/22). Tyto léky staniční sestry využívají přednostně při potřebě, nebo před pravidelným objednáváním léků. Tyto léky jsou označeny a uloženy tak, aby byly přednostně spotřebovány.

Objednávání léků:

- léky jsou objednávány elektronicky v ústavní lékárně KHN,
- objednávku léků připraví staniční sestra nebo jí pověřená sestra, která má k tomu dané kompetence,
- samotné odeslání objednávky do lékárny následuje po kontrole primářem či jím pověřeným lékařem, který svým elektronickým přihlášením stvrdí správnost této objednávky,
- objednávka léků se provádí 1x týdně, dle rozpisu jednotlivých oddělení,
- v případě neodkladné potřeby je možné doobjednat nutná léčiva kdykoliv (během pracovní doby) elektronicky STATIM. Takovou objednávku je nutno v systému PLUTO označit výběrem položky „STATIM“, popř. telefonicky upozornit lékárnou, že jde o objednávku neodkladných léčiv. Před objednáním se využívá aplikace „Burza léků“,
- objednávku léků je vždy nutné elektronicky přijmout a tím naskladnit léky na oddělení,
- návykové látky jsou objednávány speciální žádankou s modrým pruhem,
- žádanku vypisuje lékař oddělení, potvrzuje primář nebo jeho zástupce, na službě lékař sloužící JIP,
- zodpovědnost za přebírání řádně vyplněných žádanek, jejich předání do Lékárny KHN a.s.

a převzetí dodávky návykových látek z lékárny má staniční sestra oddělení nebo jí pověřený kvalifikovaný pracovník. Seznam zaměstnanců oprávněných k převzetí návykové látky z lékárny je na jednotlivých odděleních a v Lékárně KHN a.s., včetně podpisových vzorů, který je vždy aktualizován při personální změně, nejpozději však na začátku kalendářního roku,

- v odpoledních a nočních hodinách, o sobotách, nedělích a ve svátky je možné léky zajistit vypůjčením z jiného oddělení. V případě, že léky nejsou ani na jiných odděleních, zajistí chybějící léky směnová sestra nebo sloužící lékař v lékárnách s pohotovostní službou:

- **FN Ostrava-Poruba 597 374 165**

- **Městská nemocnice Ostrava – Fifejdy 596 192 373**

- doprava takto objednaných léků je zprostředkována na základě smluvního ujednání s TAXI službou, požadavek je nahlášen na recepci, která zajistí potřebný odvoz,
- dodávání léků ne zcela běžných (např. detoxicans, séra proti uškutnutí atd.) zajišťuje vedoucí lékárník lékárny KHN a.s. nebo jeho zástupce, v odpoledních a nočních hodinách, o sobotách, nedělích a ve svátky zajistí směnová sestra nebo sloužící lékař v lékárnách s pohotovostní službou.

Dodávka a převzetí léků:

- převzetí léků z lékárny bude realizováno následující den po jejich objednání, dle rozpisu jednotlivých oddělení, popř. tentýž den v případě STATIM objednávky. Léky na oddělení doručí staniční sestrou pověřený pracovník daného oddělení. Léky jsou převáženy v uzamčeném kontejneru nebo přenášeny v uzamčené přepravce,
- infuzní roztoky mohou být objednávány 1-2x týdně (Po, St) elektronicky a jsou obvykle dodány na oddělení následující den dodavatelskou firmou. Roztoky od firmy B. Braun jsou objednávány ve středu, dodání na oddělení je obvykle v pátek. Některé infuzní roztoky, podléhající ověřování v rámci protipadělkové směrnice (např. Voluven, Volulyte, Neodolpasse, Procaini chlorati, apod.), nelze dodat firmou přímo na oddělení, musí být vyzvednuty v lékárně,
- za převzetí dodávky léků na oddělení a zároveň dodacího listu, který je nutno podepsat, odpovídá staniční sestra, v době její nepřítomnosti je k převzetí dodávky léků kompetentní její zástupkyně,
- podle dodacího listu zkontroluje názvy léků, počet objednaných balení a počet dodaných balení,
- klíč od kontejneru a přepravky zůstává vždy na oddělení na určeném místě, není dovoleno jej nosit s sebou. Po vyprázdnění kontejneru či přepravky je nutné vše uzamknout a vrátit na určené místo.

Skladování léků

Zásady pro skladování léků v lékárnách KHN a.s.:

- léky jsou uloženy v regálech nebo lednicích k tomu určených a skladovány podle podmínek předepsaných výrobcem,
- jsou uloženy podle abecedy a lékových forem,
- teplota v lednicích i místnostech je denně monitorována kalibrovatelným teploměrem a zaznamenávána,
- návykové látky nebo léčivé přípravky s obsahem návykové látky jsou skladovány v nepřenosných uzamykatelných schránkách z oceli. O pohybu návykových látek je veden

- záznam v evidenční knize návykových látek, přípravků a prekurzorů,
- na recepci KHN je seznam lékárníků a jejich telefonních čísel. Při výpadku elektrického proudu delším než 2 hodiny pracovník recepce přivolá lékárníka, který zajistí uložení ohrožených léků do lednic napojených na náhradní zdroj elektrické energie,
  - lékárny jsou zajištěny proti zcizení léků. V době provozu lékárny musí být ve výdejně léků po celou dobu přítomen minimálně jeden pracovník lékárny (lékárník, případně farmaceutický asistent),
  - po uzavření lékárny všichni zaměstnanci musí dodržet klíčový režim lékárny, všechny dveře se uzamknou a klíče se uloží do trezoru. Zaměstnanci opouští lékárnu vchodem pro zaměstnance, od kterého mají klíče. Celá lékárna je v době nepřítomnosti zaměstnanců zajištěna elektronickým zabezpečovacím zařízením.

Zásady pro skladování léků na odděleních:

- léky jsou na jednotlivých stanicích skladovány v **uzamykatelné** příruční lékárně, lednicích nebo skladech k tomu určených, podle podmínek předepsaných výrobcem,
- teplota v lednici je denně monitorována kalibrovatelným teploměrem a zaznamenávána (rozsah přípustných teplot +2 až +8 °C, popř. +8 až +15 °C),
- v případě výpadku elektrického proudu nebo jiné poruchy, stoupne-li v lednicích, kde jsou uloženy léky, teplota nad 8°C, jsou léky přeneseny do lednic na MEZ JIP a JIP chirurgie páteře a ortopedie, kde je záložní zdroj energie,
- denně je monitorována kalibrovatelným teploměrem teplota v místnostech, kde jsou léky skladovány, na pracovištích, kde není nepřetržitý provoz, jsou teploty měřeny maximo-minimálním teploměrem a zaznamenávány v pracovních dnech (rozsah teploty v místnostech je +15 až +25 °C),
- léky jsou uloženy podle abecedy a lékových forem,
- před uložením nových balení do příruční lékárny je na každém balení zřetelně označeno datum expirace,
- léky musí být uloženy v originálním balení,
- v nemocnici jsou rovněž skladovány rizikové léky, které jsou skladovány odděleně: inzulíny, jen neředěné hepariny, koncentrované infuzní a injekční roztoky KCL 7,45% a vyšší, NaHCO₃, 40% glukóza, 10% NaCl. Tuto problematiku řeší akreditační standard 1. Bezpečnostní cíle – Zvýšení bezpečí u rizikových léků,
- odděleně jsou dále skladovány reklamní vzorky, neregistrované léčiva, opiáty a kontrastní látky,
- léky nesmí být uloženy spolu s dezinfekčními přípravky,
- v příruční lékárně ani v lednicích nesmí být uloženy léky s prošlou expirací. Tyto léky jsou skladovány na určeném místě, které je označeno nápisem „léky s prošlou expirací“, staniční sestra zajišťuje jejich předání do ústavní lékárny KHN a.s.,
- léky, které si pacient přinese, jsou označeny jménem pacienta, uloženy odděleně od ostatních léků, dle podmínek doporučených výrobcem,
- léky, u kterých je omezena doba použitelnosti po otevření, jsou uvedeny v příloze tohoto standardu. Příloha je aktualizována na základě změn v pozitivním listu, nejméně však 1x za půl roku. Aktualizaci provádí zaměstnanec lékárny,
- kvalifikovaný ošetrovatelský personál provádí úklid a dezinfekci lékárny a lednic, kontrolu léků, expirací a dodržování skladovacích podmínek, o tomto je veden záznam,
- staniční sestra provádí kontrolu lékárny a písemných záznamů kontrol průběžně, minimálně 1x měsíčně, o kontrole je veden písemný záznam,

- kontrolu uložení léků na odděleních provádí 1x ročně pověřený interní auditor. Výsledky kontroly jsou zaznamenány v auditním protokolu a ten je předán náměstkyni pro ošetrovatelskou péči.

Návykové látky (NL):

- návykové látky jsou objednávány speciální žádankou s modrým pruhem,
- návykové látky jsou objednávány ve stejný den jako ostatní léky, dle rozpisu jednotlivých oddělení,
- vždy je nutné se předem telefonicky v lékárně dohodnout na objednání,
- žádanku vypisuje lékař oddělení, potvrzuje primář nebo jeho zástupce, na službách, o víkendech a svátcích lékař sloužící JIP,
- zodpovědnost za přebírání řádně vyplněných žádanek a jejich předání do ústavní lékárny KHN a.s. má staniční sestra nebo jí pověřený kvalifikovaný pracovník,
- vyzvednout návykové látky z lékárny může pouze lékař, všeobecná sestra, praktická sestra. Seznam pracovníků pověřených k převzetí návykových látek, včetně podpisových vzorů, je nutno předat lékárně a je nutno zajistit jeho aktualizování, a to vždy při změně zaměstnanců, nejméně však 1x ročně, vždy v lednu. Aktuální seznam je zároveň uložen u opiátové knihy,
- NL musí být vždy z lékárny na oddělení přepravovány v uzamykatelném kontejneru či uzamykatelné přepravce,
- návykové látky jsou na jednotlivých odděleních skladovány v uzamčených trezorech z oceli,
- o skladování a podávání návykových látek je vedena evidenční kniha návykových látek, přípravků a prekursorů,
- zápis do evidenční knihy
  - příjem návykové látky – datum příjmu, číslo žádanky, lékárně - která návykovou látku dodala, přijaté množství, šarže balení, jmenovku a podpis zapisující sestry,
  - výdej návykové látky – datum a čas výdeje, číslo zdravotnické dokumentace, jméno a příjmení pacienta, ročník narození, jmenovku a podpis příslušného zdravotnického pracovníka, vydané množství, stav zásob,
- dojde-li k přeexpirování návykové látky, musí být odepsána z evidenční knihy návykových látek a předána do ústavní lékárny KHN a.s., o tomto je sepsán protokol ve dvou vyhotoveních (originál + kopie). Zápis o předání návykové látky nebo léčivého přípravku s obsahem návykové látky, kde je uvedeno:
  - druh návykové látky,
  - síla návykové látky,
  - množství návykové látky,
  - důvod předání,
  - jmenovka a podpis předávajícího pracovníka
  - jmenovka a podpis svědka,
  - jmenovka a podpis osoby přebírající prošlé návykové látky,
  - razítko oddělení,
  - datum předání,
  - originál protokolu je založen v evidenční knize návykových látek,
  - kopie protokolu je předána spolu s návykovou látkou dodávající lékárně, která ji předá firmě likvidující nebezpečný odpad,

- dojde-li k vysazení nebo nepodání připravené návykové látky, je o tomto sepsán protokol „Zápis o zneškodnění nepoužité návykové látky nebo léčivého přípravku s obsahem návykové látky“, viz oš. standard 6.7
- k používání návykových látek pacienta (např. Durogesic apod.) je zaveden protokol „O aplikaci návykové látky“, viz oš. standard 6.7
- je-li překládán na jiné oddělení pacient s návykovou látkou v dávkovači, proved' záznam do protokolu „Zápis o předání návykové látky nebo léčivého přípravku s obsahem návykové látky“, viz oš. standard 6.7
- kontrola návykových látek a jejich fyzické předávání je prováděno na každé směně,
- zápis o stavu návykových látek je proveden do hlášení sester,
- v případě zjištění rozdílu v počtu návykových látek a zápisem v opiátové knize je o tomto učiněn zápis v hlášení sester, sepsána nežádoucí událost. V denním provozu je o této skutečnosti staniční sestra informována ihned, na službách pak následující pracovní den. Ta dále informuje náměstkyni pro ošetrovatelskou péči,
- k poslednímu dni každého měsíce je provedena inventura stavu návykových látek:
  - datum a čas inventury,
  - počáteční stav sledovaného období,
  - celkový příjem,
  - celkový výdej,
  - stav ke dni inventury,
  - v evidenční knize návykových látek, přípravků a prekurzorů je inventura podepsána ošetřujícím lékařem oddělení a staniční sestrou nebo sestrou, která inventuru provádí a má k tomu dány kompetence.

Likvidace návykových látek a léčivých přípravků s obsahem návykové látky

Přeexspirované návykové látky z lůžkových oddělení jsou předány k likvidaci do lékárny. O předání do lékárny je sepsán protokol ve dvojím vyhotovení (originál + kopie). Návykové látky jsou v lékárně uchovávány v trezoru v krabici označené k likvidaci. Jakmile je nashromážděno více návykových látek k likvidaci, vedoucí lékárník a další pověřený lékárník osobně odvezou léky do firmy likvidující léky, se kterou je uzavřena smlouva, a jsou osobně přítomni likvidace. O provedené likvidaci je proveden zápis, který je stvrzen podpisem obou přítomných lékárníků a pracovníka firmy.

Záznam o provedené likvidaci je přiložen k protokolu o předání návykové látky z oddělení.

Zásady při ordinování a podávání léků a léčivých přípravků

Ordinování léků

Léky jsou oprávněni předepisovat

pouze lékaři, kteří jsou v KHN v pracovněprávním vztahu. Lékaři, kteří mohou léky předepisovat, mají přidělen přístupový kód do systému.

Minimální náležitosti úplné ordinace léku pro hospitalizované pacienty

- léky jsou předepisovány elektronicky při přijetí pacienta a vždy po ranní vizitě,
- ordinace 1-1-1-1 (R-P-V-N) znamená ordinace ve čtyřech časových intervalech:
  - R – 7 hodin – pro sestru znamená čas podání od 7 do 9 hodin
  - P – 12 hodin – pro sestru znamená čas podání od 12 do 14 hodin

V – 17 hodin – pro sestru znamená čas podání od 17 do 19 hodin

N – 21 hodin – pro sestru znamená čas podání ve 21 hodin

- léky, u kterých chce lékař, aby byly podány, mimo shora uvedené časy, musí lékař ordinovat jako léky s poznámkou. Specifikuje lék, formu a dávku léků a do poznámky určí požadovaný čas podání, např. Fraxiparin 0,6 ml s.c., pozn. 20 hod.,
- lékaři musí předepisovat správně dávkování léků – název, síla, forma s přihlédnutím na hmotnost pacienta a způsob podání léků, v případě ATB musí být uveden čas podání a číslo určující pořadové číslo dne podání,
- u ordinací podmíněných léků je nutné zadat jasně specifikovanou podmínku, která bude pro sestru závazná pro podání daného léku. Při této ordinaci se specifikuje lék, forma a dávka a do poznámky se určí podmínka. Např. Ibalgin tbl 400 mg p.o., pozn.: při VAS >4 max. co 6 hodin,
- u ordinace s terapeutickým rozptylem je nutno specifikovat, za jakých podmínek (např. rozmezí TT, rozmezí TK) a jakou maximální dávku léčiva lze podat. Specifikace se určí rovněž do poznámky,
- léky, které se ordinují jako polovina či čtvrtina, se budou ordinovat v desetinných číslech. Správná ordinace tedy bude např. 1,5-1-1,5,
- při ordinaci vnesených léků se musí k danému léku zaškrtnout políčko vnesené léky,
- ordinace se tisknou na stávající a následující den. Následující den je podána pouze ranní dávka léku. Teprve po ranní vizitě, kdy lékař potvrdí správnost ordinace jmenovkou a podpisem v kolonce "Ordinaci potvrdil", může sestra podat polední a večerní dávku léků,
- na MEZ JIP se léky předepisují vždy na stávající den, a to po ranní vizitě. Léky musí být předepsány nejpozději do 8.45 hod., aby sestra mohla ranní dávku léků podat nejpozději v 9.00 hod.,
- v případě doordinování léků během celého dne je možné zápis provést:
  - a) elektronicky (zapsat a provést dotisk),
  - b) písemně, při písemném zápisu je nutno nejpozději následující den dopsat ordinaci elektronicky,
- mimořádné ordinace léků během dne je nutno v dokumentaci zdůvodnit, připojit čas ordinace, jmenovku, podpis lékaře,
- inzuliný, dle aktuální glykemie, se ordinují do glykemické karty. Lékař naordinuje typ inzulinu a počet jednotek. Záznam o podání inzulinu provede sestra do glykemické karty. Podaný inzulin je označen fajfkou, nepodaný je zakroužkován a důvod nepodání zapsán do dokumentace a nahlášen lékaři,
- u ordinace infuze musí být uveden časový úsek, během kterého má infuze vykapat, nebo časový údaj o začátku podání a rychlost podávání,
- při ordinaci, které se vztahují k váze pacienta či tělesnému povrchu, lékař vždy naordinuje požadovanou dávku,
- v případě ukončení ordinace lékař provede změnu v elektronické medikaci, v případě písemného zápisu napíše /EX za poslední dávku, která má být podána a nejpozději následující den po ranní vizitě provede ošetřující lékař změnu v elektronické dokumentaci. V případě, že lékař nechce, aby ordinovaný lék byl podán, označí jej kroužkem, provede identifikaci a zapíše zdůvodnění do dokumentace,
- **telefonická ordinace léků je nepřípustná**, výjimkou je ordinace léků u pacientů v kritickém stavu, kdy by prodloužení podání léků zhoršilo prognózu zachování vitálních funkcí pacienta, **sestra si ordinaci zapíše do dekurzu a přečte lékaři do telefonu název léku, formu, sílu a způsob podání.** Lékař po příchodu na oddělení stvrdí zápis sestry jmenovkou

a podpisem,

- pokud je nutno provést generickou záměnu léků, musí ošetřující lékař zapsat do dekuru změnu v léčbě (název, formu, gramáž). **Sestra bez ordinace lékaře nesmí sama podat generika!!!**,
- v případě neúplné, nečitelné nebo nejasné ordinace sestra kontaktuje ošetřujícího lékaře, který zápis v dekuru opraví,
- pokud pacient užívá své vlastní léky, např. SOS léky, ošetřující lékař o tom ví, předepíše ordinaci léků do dokumentace a do poznámky napíše „pacient má léky u sebe“. Sestra si ověří užití léku a označí jeho podání zaškrtnutím nebo nepodání zakroužkováním.

Podávání léků:

- lékař pacienta seznámí s důvodem ordinace, způsobem podání, případnými vedlejšími účinky a důležitostí je včas hlásit sestře nebo lékaři (pokud je pacient při vědomí a je schopen nás vnímat),
- kdo lék připravuje, nebo při jeho přípravě asistuje, ten jej podává,
- před podáním léku pacientovi, ten, kdo lék podává, aktivně pacienta identifikuje (jméno a příjmení, identifikační náramek),
- lék je podáván z originálního balení, na kterém je uveden: název léku, síla, šarže a expirace,
- léky se podávají po jídle, jen u vymezených léků před jídlem (antacida, inzulíny....),
- před podáním léků dochází ke kontrole podávaného léku s ordinací, kde je uveden název, dávkování léku, síla, forma a způsob podání léku. V případě, že je ordinace neúplná, nečitelná – lék se podá až po ověřené či opravené ordinaci lékařem,
- podání léků stvrdí sestra svým podpisem (parafo + jmenovka), podává-li lék skupinová sestra, stačí jeden podpis za celou směnu. V případě, že léky podává jiná sestra, je nutná její identifikace a podpis pod každým podáním léků,
- pokud je skupinovou sestrou praktická sestra, veškerá léčiva podávána i. v. aplikacemi, provádí všeobecná sestra daného oddělení. Ta se identifikuje pod příslušnou směnu a k tomu dopíše poznámku “ i.v. aplikace“. Pokud na oddělení není přítomna všeobecná sestra, v případě nezbytnosti tyto aplikace provádí praktická sestra, která má k i.v. aplikaci dané kompetence,
- ATB jsou podávány dle časové ordinace a lékaře, ředění a časy aplikace jsou uvedeny v příloze č. 2 tohoto standardu. Aktualizace přílohy je prováděna dle změn v pozitivním listu, nejméně však 1x za rok, vždy v lednu - aktualizaci provádí zaměstnanec lékárny,
- studenti SZŠ, VOŠ a VŠ s ošetrovatelským zaměřením připravují a podávají léčiva pod přímým vedením učitelky odborné praxe, která má k tomu danou způsobilost dle platné legislativy a je v pracovněprávním vztahu s KHN, nebo pod vedením všeobecné sestry,
- o podání léku provede podávající záznam v dokumentaci. Podaný lék je označen fajfkou, nepodaný lék je zakroužkován a důvod nepodání zapsán do dokumentace a nahlášen lékaři. U návykových látek je proveden záznam dle platné legislativy. Postup viz *ošetřovatelský standard č. 6.1 – 6.7, č. 7.*,
- pokud pacient užívá své vlastní léky, např. SOS léky, nebo dle ordinací lékaře má pacient u sebe masti, krémy, sestra si ověří užití, nebo aplikaci léku a označí jeho podání zaškrtnutím nebo nepodání zakroužkováním,
- nežádoucí účinky léku je nutno ihned ohlásit ošetřujícímu lékaři a zaznamenat do zdravotnické dokumentace, sepsat záznam o nežádoucí události,

- závažné či neočekávané nežádoucí účinky je nutno nahlásit na **SÚKL**,
- podezření na závalu jakosti léčiv nahlásit do lékárny KHN a.s. vedoucímu lékárníkovi nebo jeho zástupci,
- nepodané tablety, či půlky tablet jsou odloženy do kontejneru zvlášť k tomu určenému a staniční sestra zajišťuje jejich předání k likvidaci,
- půličku tablet je nutno po přepůlení jakékoli tablety ihned otřít desinfekčním ubrouskem, na závěr přípravy a podávání léků provedeme kompletní dezinfekci.

Léky jsou oprávněni podávat:

- všeobecné sestry, praktické sestry, v případě kontrastních látek radiologičtí asistenti,
- lékaři,
- studenti SZŠ, VOŠ a VŠ s ošetrovatelským lékařským zaměřením, a to pod přímým vedením učitelky odborné praxe, která má k tomu danou způsobilost dle platné legislativy a je v pracovněprávním vztahu k poskytovateli, nebo všeobecné sestry pracující bez odborného dohledu.

Podávání léků z pacientových zásob „vnesených léků“

Léky z pacientových zásob lze podat pouze v případě, kdy:

- pacient je přijat v průběhu odpoledne, víkendu nebo k jednodenní hospitalizaci na ortopedické oddělení, a jeho léky nejsou v rámci zařízení k dispozici,
- jedná-li se o léčiva drahá a specifická, která nemáme běžně na oddělení k dispozici; pokud tato léčiva pacientovi v průběhu hospitalizace spotřebujeme, je lékař při propuštění povinen vybavit pacienta receptem,
- pacient může mít SOS lék u sebe, musí však být edukován o maximální denní dávce a povinnosti každé použití léku nahlásit zdravotnickému pracovníkovi, který označí jeho podání zaškrtnutím nebo jeho nepodání zakroužkováním. O edukaci je proveden písemný záznam,
- před podáním léků z patientských zásob, anebo přenechání SOS léků pacientovi, je zdravotnický pracovník vždy povinen zkontrolovat expiraci.

Zaznamenání pochybení při podávání léků

V případě, že dojde při podávání léků k záměně léků nebo pacienta, zdravotnický pracovník bezodkladně informuje ošetřujícího lékaře. Je sepsána a nahlášená nežádoucí událost.

Nežádoucí účinky v souvislosti s podáváním léků

Lékař, popřípadě farmaceut či jiný odborný zdravotnický pracovník, který zaznamenal podezření ze závažného či neočekávaného nežádoucího účinku (anafylaktický šok) a jiné skutečnosti závažné pro zdraví léčených osob, související s použitím léčivého přípravku, je povinen tyto skutečnosti neprodleně oznámit Státnímu ústavu pro kontrolu léčiv, a to i tehdy, jestliže přípravek nebyl použit v souladu se souhrnem údajů o přípravku, nebo byl zneužit. Pokud tato situace nastane, zdravotnický pracovník nahlásí nežádoucí účinek léku Státnímu ústavu pro kontrolu léčiv, a to prostřednictvím elektronického formuláře na stránkách www.sukl.cz a formulář založí do dokumentace pacienta,

- zdravotnický pracovník zaznamená nežádoucí účinek léku do dokumentace pacienta,
- zároveň zdravotnický pracovník nahlásí nežádoucí účinek léku na elektronickém formuláři hlášení nežádoucí události,
- nežádoucí události pravidelně kvartálně vyhodnocuje manažerka kvality, výsledky

- jsou projednány na radě kvality,
- podezření na závadu jakosti léčiv ohlásit do Lékárny KHN a.s. vedoucímu lékárníkovi nebo jeho zástupci.

Neregistrované přípravky, dovezené v rámci mimořádného dovozu, jsou používány pouze v případech, kdy není možné zajistit řádnou léčbu registrovaným přípravkem. Při podání neregistrovaného léku je nutno postupovat podle souhrnu údajů o přípravku.

Vybavení pacienta léky při propuštění:

- pacient je vybaven recepty na chybějící nebo nově naordinované léky,
- léky na 3 dny, které připraví sestra na oddělení do uzavíratelných sáčků, jsou označeny:
  - jménem, příjmením a rodným číslem pacienta,
  - názvem a silou léku,
  - způsobem použití,
  - dávkováním (R-P-V nebo časy),
  - zvláštnostmi uchování,
  - jmenovkou a podpisem sestry, která léky chystala,
- každý druh léku je v samostatném obalu.

Reklamní vzorky:

- reklamní vzorky, které získají lékaři, musí být zaevidovány v ústavní lékárně. Zaevidované vzorky pak budou předány příslušnému oddělení,
- firma poskytující vzorky léčiv je povinna předat spolu s léčivy seznam, kde je uvedeno:
  - číslo šarže léčivého přípravku,
  - datum expirace,
  - výrobce,
  - jmenovka a podpis předávajícího zástupce firmy,
  - jmenovka a podpis přebírajícího lékaře.

Reklamní vzorky musí být uloženy odděleně od ostatních léčiv a musí být označeny „NEPRODEJNÝ“ nebo „BEZPLATNÝ VZOREK“.

Primář oddělení a staniční sestra jsou odpovědní za:

- seznámení svých podřízených v metodice skladování, ordinování a podávání léků,
- seznámení s ošetrovatelskými standardy č. 6.1 – 6.8, 7,
- ověřování znalostí (k jednotlivým akreditačním a ošetrovatelským standardům jsou vypracovány interní audity),
- odstranění pochybení, které vyplývají z provedených auditů.

Stahování léků u oběhu

Na základě informace SÚKL je lékárna povinna informovat primáře a staniční sestry o stahování léků z oběhu. Informace je zasílána mailem.

Stahované léky musí být co nejrychleji předány do lékárny, která provede vrácení distributorovi.

Oddělením, které lék vrátilo, je vystaven dobropis. O vrácení léků distributorovi je vedena dokumentace v podobě vratky pro distributora a záznamu o stahování léků.

Postup skladování, předepisování a podávání krve a krevních derivátů

- viz akreditační standard 5. *Terapeutická péče - Postup skladování, předepisování a podávání krve a krevních derivátů*